

de kruinen, veronderstel ik dat het de originele bomen waren uit die Wintertuin. Bomen die het jaar 1945 amper hadden overleefd.

Daar, op die zo koude en stille morgen, slechts gadegeslagen door twee mannen in een Lada en door ons, twee Nederlanders, waren wij vier er getuige van dat zowel de bunkerbult in het desolate landschap, als ook de bomen uit de tuin van de Reichskanzlei zwart waren van de... kraaien!

Het waren er honderden, misschien wel meer dan duizend!

Ze maakten geen enkel geluid, deinden slechts heen en weer, dicht opeen gepakt als een groot zwart kleed dat zachtjes bewoog in de wind. Het vormde een macaber, surrealistisch beeld.

Nú nog, na zoveel jaren, rijzen mijn haren te berge als ik eraan denk. Nou ja, bij wijze van spreken dan, want zoveel haar heb ik niet meer.

Zwarte kraaien, als vertegenwoordigers van de zwarte zielen van degenen die hier ooit, op deze plaats, plannen smeedden voor de vernietiging van zoveel mensenlevens.

Ik ben niet bijgelovig, maar toch...

Een koude Oudjaarsdag in, toen nog, Oost-Berlijn.

VOPO's

En of de koude die winterdagen niet voldoende was, werden we ook nog verrast door een enorm pak sneeuw. Ja, ik weet het: er zijn zat mensen die daar heel blij van worden en gelijk hun lange latten van zolder gaan halen. Of met de kinderen sneeuwpoppen gaan knutselen. Ik behoor echter niet tot die categorie. Ik ben een woestijnmens en met sneeuw en kou zou ik het liefst de beren nadoen en in een winterslaap gaan onderduiken.

Maar we zaten in Berlijn, zij het dan aan de verkeerde kant van de "Muur" en ik wilde van die gelegenheid toch gebruik maken om een paar dingen die me interesseerden te gaan bekijken of bezoeken.

Het ongelooflijk kolossale gebouw waarin het beruchte Ministerium für Staatssicherheit (de Stasi) zetelde, had ik al vanaf veilige afstand – want dag en nacht en rondom bewaakt door leden van het zogenaamde "Dzerzjinsky-Regiment" – kunnen bekijken. Een raam uit het flatje van Broer keek er recht op uit.

Dichtbij komen, laat staan naar binnen gaan, was natuurlijk ernstig vragen om problemen.

Vele jaren later, kort na de "Wende" was ik een van de eerste bezoekers van dat enorme bouwsel, waar ik via via toegang tot had gekregen. Ik heb in de bureaustoel gezeten van de laatste minister van die sinistere dienst, Herr Mielke. Maar dat is weer een heel ander verhaal en dat zou ik toen, tijdens die koude winterdagen niet hebben kunnen raden.

Er waren meer plekken die ik wilde bezoeken. Bijvoorbeeld het voormalige concentratiekamp Sachsenhausen, even ten noorden van Berlijn.

We reden ernaartoe in mijn auto. Broer reed omdat hij de weg wist. Veel zin had hij er niet in, wat ik hem ook niet kwalijk kon nemen, gelet op het pak sneeuw dat het rijden bemoeilijkte.

Wij: Broer, Lief en ik waren dan ook zowat de enige bezoekers aan dat beruchte kamp dat echter voor een groot deel een reconstructie bleek te zijn, op enkele originele gebouwen na.

Ploeterend door de sneeuw liepen we kou te lijden en ik was er vrij snel uitgekeken.

Broer was blij dat hij de auto kon starten voor de thuisreis.

Geen mens op de weg; de Autobahn leeg en verlaten. Op één Lada na, die aan de kleur te zien dienst deed als surveillancevoertuig van de VOPO ("Volkspolizei").

En precies die Lada kruiste ons pad toen Broer vanaf een afrit de weg op reed waar die VOPO-Lada al reed. Remmen hielp niet veel. Door de sneeuw en gladheid gleed onze auto door, en het scheelde maar enkele centimeters of we hadden die politieauto geramd.

De twee inzittenden schrokken op uit hun namaak bontkragen en keken kwaad naar onze auto. Een auto met óók nog eens een buitenlands kenteken! Je hoorde ze denken: wat moeten die hier? Zo ver verwijderd van de bebouwde wereld? Alleen in die eenzame winterse natuur? Spionnen..?!

Met dwingende handgebaren werd aangegeven dat we moesten blijven staan.

Paspoorten! Ach so, das sind ja Holländer!

Er ontstond een interessant gesprek tussen de heren en Broer, die met zijn paspoort en andere daarbij behorende documenten kon bewijzen dat hij in de DDR woonachtig en werkzaam was. En dat ook nog in Berlin, Hauptstadt der DDR.

Na sowas... das gibt es doch nicht! Driekwart van de DDR-inwoners zou het liefst hun koffers pakken en het land verlaten, en daar was een Hollander die vrijwillig hier naartoe was gekomen en die hier werkte en leefde? Vreemde zaak... Dat moest uitgezocht worden.

En dat gingen de heren dan ook doen. Wij moesten ter plekke wachten. Dat kon ook niet anders want de VOPO's vertrokken, mét onze paspoorten.

Lieten ze ons een uur wachten, of duurde het langer? Ik weet het niet meer. Wat ik me wel heel goed herinner, is dat het uitermate koud was en heel surrealistisch, daar in die witte, eenzame wereld.

Men was uiteindelijk gerustgesteld en we kregen onze passen terug. Broer had echter de vorige avond de borrels goed geraakt en dat was te ruiken. Een ademtest volgde, waarna Broer een rijverbod kreeg opgelegd.

Probleem was dat ik die Oost-Duitse dienstkloppers mijn rijbewijs niet kon tonen, omdat ik dat ding in de flat van Broer had laten liggen... Ik mocht niet rijden dus.

Lief kreeg het al benauwd. Zij heeft een rijbewijs. Jaren geleden na heel veel moeite en geld verkregen. Ik had toen voor datzelfde geldbedrag een vliegbrevet kunnen halen, wat ik toen trouwens heel graag had gewild. Dat geld was nog geen probleem, maar toen Lief het roze stukje stof eindelijk had en het trots toonde, besloot ze ook maar gelijk nooit te gaan rijden...

Nu, daar op die winterse dag in de DDR móést ze wel. Half huilend